

Kā docētājs strādājis no 1921. līdz 1966. gadam LU un pēc tam LLU. Ilgstoši (1944–1964) bijis Augsnes zinātnes katedras un pāris gadus apvienotās Augsnes zinātnes un Zemkopības katedras vadītājs.

LLU Lauksaimniecības fakultātes vārdā prof. Aldis Kārklīšs

**LATVIJAS AUGSNES ZINĀTNES PAMATLICĒJAM PROFESORAM
JĀNIM VĪTIŅAM – 130**

(31.03.1885.–18.11.1951.)

Jāni Vītiņu pamatoti var uzskatīt par Latvijas augsnes zinātnes pamatlicēju. Viņš veicis daudzpusīgu zinātnisko darbu Latvijas augšņu ģenēzes, klasifikācijas, zemes vērtēšanas un kartogrāfijas jomā, kā arī jauno augsnes speciālistu sagatavošanā. J. Vītiņš ir dzimis 1885. gada 31. martā Saldus apriņķa Kursišu pagasta „Vālodzēs”. Mācoties Grobiņas pagastskolā, J. Vītiņš ieguva labas zināšanas ne vien vispārīgajos priekšmetos, bet arī svešvalodās. No 1900. gada līdz 1905. gadam J. Vītiņš mācījies Goru-Gorku Zemkopības skolā Mogiļevas guberņā. Diploma ar izcilību saņemšana dod gandarījumu un nostiprina viņa pārliecību doties uz Pēterburgu, lai mācītos Meža institūtā. 1910. gadā, pēc Pēterburgas Meža institūta beigšanas, J. Vītiņš sāk strādāt Kubaņā, kur viņš pētījis Kubaņas apgabala un Melnās jūras piekrastes augsnes, kas būtu piemērotas tabakas audzēšanai. 1921. gadā, atgriezies Latvijā, J. Vītiņš uzkrātās zināšanas veltījis Latvijas augšņu pētniecībai. Vispārīgu pārskatu par Latvijas augsnēm viņš ieguvis maršruta pētījumos (galvenokārt ejot kājām) dažādās vietās – aprakstījis augsnes profilus, savācis augšņu paraugus un analizējis tos. Jau pēc dažiem intensīva darba gadiem viņš bija ieguvis bagātīgu faktu materiālu par Latvijas augšņu īpašībām, izplatību un noderību zemkopībai. Sākot ar 1922. gadu, J. Vītiņš sāk publicēt latviešu valodā pirmos zinātniskos darbus augsnes zinātnē par skābo augšņu kaļķošanu, augšņu struktūru, gleja augšņu veidošanos, smilts augšņu ielabošanu u. c. jautājumiem. Līdz tam laikam šajā nozarē latviešu valodā nebija neviena oriģināla zinātniskā darba. J. Vītiņš sarakstījis arī pirmo mācību grāmatu par Latvijas augsnēm, izstrādājis pirmo zemes vērtēšanas darbu metodiku Latvijā un no 1934. līdz 1940. gadam šos darbus arī vadījis. J. Vītiņam pieder prioritāte augšņu klasifikācijas izstrādē un augšņu kartogrāfijas attīstībā Latvijā. Pirmo Latvijas augšņu klasifikācijas shēmu, kas bija samērā vienkārša, viņš izstrādājis 1927. gadā. Vēlāk, 1936. gadā, J. Vītiņš kopā ar J. Krūmiņu izveidoja jaunu, pilnīgāku augšņu sarakstu zemes kadastra darbiem. J. Vītiņa vadībā izgatavota arī pirmā Latvijas augšņu un cilmiežu karte mērogā 1:400 000 (1945. gadā).

J. Vītiņš ir devis arī lielu ieguldījumu hidroģeoloģisko procesu izpētē Latvijā. Viņa vadībā trīsdesmito gadu sākumā tika veikti plaši pētījumi par Ķemeru un Baldones apkārtnes hidroģeoloģiju, lai noskaidrotu sēravotu un citu dziedniecībā noderīgu ūdeņu un dūņu ģeogrāfisko izplatību, kā arī to kopējos krājumus un ūdeņu dinamiskās izmaiņas gadu ciklā. Viņš pētījis Latvijas pazemes ūdeņus dažādās ģeoloģiskajās formācijās un to korelatīvo sakarību ar virsmas ūdeņiem un augšņu tipu ģenēzi. Kopā ar K. Cukermani publicējis 3 apjomīgas monogrāfijas ar urbumu profiliem, kartēm un datu analizēm. J. Vītiņu uzskata par vienu no hidroģeoloģijas pamatlicējiem Latvijā.

J. Vītiņš bijis Latvijas Universitātes profesors un Zinātniskās padomes loceklis, kā arī Latvijas Zinātņu akadēmijas Augsnes zinību un zemkopības institūta Augšņu kartogrāfijas laboratorijas vadītājs. Lasījis lekcijas augsnes zinātnē un hidroģeoloģijā.

LLU Lauksaimniecības fakultātes vārdā prof. Aldis Kārklīšs